

De Weg van de Franken II

Grote Sint-Bernhard-pas - San Miniato
590 km

Onderdeel van de Via Francigena

Ben Teunissen

Opnieuw verbeterde druk, januari 2016

Tekst, kaarten en tekeningen © Ben Teunissen, 2013-2016

Ontwerp en lay-out Ben Teunissen

Kaarten ©www.OpenStreetMap.org en www.creativecommons.org

Tracks www.GPSies.com

Fotografie Willy Visser-Meijer, Carla Teunissen-Meijer

Foto voorkant *Cella* (etappe 17)

Italiaans © **Piazza Italia**

Uitgave in eigen beheer **T**

www.wegvandefranken.nl

info@dewegvandefranken.nl

ISBN 978-90-484-2643-0 **eGuide**

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgenomen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Ondanks alle aan de samenstelling van dit boek bestede zorg kan noch de auteur, noch de uitgever aansprakelijkheid aanvaarden voor schade die het gevolg is van enige fout in deze uitgave.

Voettocht of pelgrimstocht?

Bedevoarten en pelgrimages zijn al eeuwenlang onderdeel van de religieuze cultuur geweest. De revival van de laatste decennia heeft met die oorspronkelijke betekenis van de bedevaart weinig meer van doen. Al is het alleen al om de letterlijke inhoud van het woord bede als religieuze handeling. Veel moderne pelgrims hebben redenen om zo'n tocht te ondernemen gezocht in het fysieke, het spirituele en het ontspannende. Fysiek om zo'n lange wandeltocht haast als een prestatie te zien in onze zeer mobiele wereld. Spiritueel met een grotere nadruk op het afstand nemen van je dagelijkse beslomeringen en je geestelijke kompas laten wijzen

het zonnelied van Franciscus ook naar de ontberingen tijdens het wandelen van Jan en Cootje Houdijk naar de stad Assisi. Gesprekken over de kerk juist tijdens je tocht kunnen jouw ideeën over menselijke waarden en normen vormen. Ook al zal

vanuit die negatieve gevoelswaarde juist een optimistischer wereldbeeld kunnen ontstaan. 'Pelgrim zonder God' is een titel die Herman Vuijsje daarvoor bewust heeft gekozen. En dat we (werk)tijd vrijmaken of een overgang in ons leven willen markeren met een pelgrimstocht zegt ook iets over de inhoud: ontspannen na inspanning. Daar ligt de toerist al voorzichtig op de loer. Wanneer je meer inzoomt op wat pelgrims hebben geschreven ontdek je, dat er niet alleen iets om hen heen gebeurt, maar dat er ook iets met hen zelf gebeurt. Peter Nissen houdt zich als professor Kerkgeschiedenis en geschiedenis van het Christendom bezig met dit fenomeen. Zijn studie maakt zichtbaar dat het innerlijk van de mens op pad net zo verandert als de blaren op zijn voeten. Hij ontdekt dat het mooie en minder mooie niet los staat van wat er aan de

Saint-Bernard (etappe 1)

in een andere richting. En het ontspannende is haast een contradictio in terminis met wat oorspronkelijk een pelgrimstocht toch moet zijn geweest. 'Zuster Aarde Broeder Zon' verwijst als boektitel behalve naar

De Weg van de Franken II

schappers publiceren hun onderzoeken naar kunst- en cultuurhistorische restanten langs de route en niet in de laatste plaats zorgen de postmoderne pelgrims voor een niet aflatende stroom informatie. Blog's, filmpjes, fotoreportages op het wereldwijde web en verslagen in boekvorm in diverse talen vormen soms bruikbare en vaak

ook literaire of artistieke bronnen. De tijd moet zijn werk nog doen en gelukkig zijn er verenigingen zoals *Pelgrimswegen naar Rome*, die alle aandacht voor het pelgrimeren naar Rome samenbrengen met publicaties, lezingen, ontmoetingsdagen e.d. De weg van de Franken zal dus niet worden vergeten en zal geschiedenis blijven schrijven!

Siccomonte (etappe 17)

Hoe deze gids te gebruiken?

Er liep ooit een pelgrim over het lange en rechte pad in de buurt van Fidenza. Hij trok al enkele weken in de richting van de zon en hij zag rechts voor zich de heuvels van de Apennijnen aan de horizon. Zijn koers was bekend, zijn richting bepaald, zijn doel vanzelfsprekend Rome. Iets noordelijker voer een ballonvaarder, lichtelijk in paniek omdat zijn navigatiesysteem hem in de steek had gelaten. Hij wist domweg niet meer waar hij rond zweefde. Gelukkig zag hij een rustige plek om te landen en... op de weg naast het weiland liep een man met een zware rugzak. Ongetwijfeld zou deze wandelaar hem de weg kunnen wijzen. Eenmaal geland schrok ook de

pelgrim van deze onverwachte gebeurtenis. 'Beste wandelaar kunt u mij helpen?' vroeg de ballonvaarder toen hij op spreekafstand was genaderd. 'Wellicht beste ballonpiloot?' sprak de pelgrim. 'Als u mij tenminste uw probleem uitlegt!' 'Ik ben op weg naar Parma en ik weet eerlijk gezegd niet meer precies waar ik me bevind. Kunt u mij uit de brand helpen?' 'Als dat alles is...', antwoordde de pelgrim. 'U bevindt zich op 44 graden en 53 minuten breedtegraad en 9 graden en 58 minuten lengtegraad en Parma ligt op 33 kilometer ten zuidoosten van dit punt'. De ballonvaarder schoot in de lach en sprak: 'Beste pelgrim, u moet van be-

roep wel leraar zijn!'. 'Dat is correct', sprak de pelgrim. 'Hoe raadt u dat zo?' 'Dat is niet zo moeilijk', sprak de ballonreizi-ger. 'Ik stel u een simpele vraag en krijg een zodanig uitgebreid antwoord dat ik halverwege al niet meer weet wat ermee te doen'. 'Tja' reageerde de pelgrim glimlachend. 'En u zult manager zijn!' 'Dat is correct' zei de ballonvaarder. 'Hoe raadt u dat zo?' 'Dat is niet zo moeilijk', sprak de pelgrim. 'U vaart op gebakken lucht, vertrekt van ergens met slechts een vaag plan, gaat op weg naar een onduidelijke bestemming en als u dan onderweg logischerwijs de weg kwijtraakt en een deskundige om hulp vraagt, behandelt u die vervolgens met neerbui-gendheid'. 'Niettemin wens ik u een behouden vaart, eet vooral geen prosciutto en beterschap, indien u ziek mocht worden'. En de pelgrim...? Hij liep voort... Een metafoor die je wellicht zal aanspreken? De auteur heeft deze gids samengesteld vanuit de wetenschap dat er belang-stelling was voor een Nederland-se beschrijving van de weg van de Franken naar Rome. Uit eigen ervaringen bleek dat veel nog ontgonnen moet worden, maar dat het pelgrimeren als zoektocht natuurlijk niet te let-terlijk moet worden opgevat. Met gidsen in het Italiaans, het Duits, Frans en niet te vergeten Engels kun je jezelf tenslotte ook goed redden. Het moest dus een boek met meerwaarde wor-den. Voor de prettige dingen zoals relaxed door het land-schap wandelen, maar ook door het te combineren met nuttige zaken zoals waar te eten en te overnachten. En ook de vorm

moet aanspreken: er is een cre-atieve oplossing gezocht voor het kaartmateriaal. Italië is nu eenmaal niet verwend met zo'n Emmense topografische dienst.

Calendasco (etappe 14)

Daarnaast zijn alle etappes, ook van deel I en III, door de auteur verwerkt in de OpenStreetMap op www.gpsies.com. Daar kun je ook onder de gebruikersnaam

Celta (etappe 17)

'pelgrimswegen' meer techni-sche details over de tracks vin-den. Ook zijn daar voor iPhone en Android de nodige app's te downloaden. De markering

Corteleona (etappe 12)

langs je paden in dit deel van de routebeschrijving kan niet tip-pen aan wat wij in Nederland gewend zijn. Natuurlijk is er een officieel merkteken in de vorm

Over de oude Cassia

Van Verrès naar Pont Saint-Martin

Een fotogenieke etappe die je laat dalen en stijgen door het dal in zuidelijke richting. De route start langs de bruisende Dora Baltea en voert door pittoreske dorpjes met als hoogtepunt een historisch stuk weg met romeinse kasseien die je door een poort in Donnas brengt. Ook het einddoel met zijn tweeduizend jaar oude Romeinse brug herinnert aan de oorspronkelijke pelgrimspaden en handelsroutes die het noorden en zuiden met elkaar verbonden.

ETAPPE 4

Donnas: Via delle Gallie

Forti di Bard

Bard

Een indrukwekkend fort rijst boven de bebouwing van de gemeente Bard uit: het Forte di Bard werd tussen 1830 en 1838 gebouwd op de ruïnes van een eerder kasteel, dat door de troepen van Napoleon dertig jaar eerder werd vernietigd. De allernieuwste ideeën werden toen door de militaire ingenieur Olivero toegepast, hoewel het later nooit meer toneel van botsingen is geweest. Het heeft lange tijd als militaire gevangenis en munitiedepot gediend, maar een recente grondige restauratie heeft het sinds 2006 geschikt gemaakt als toeristische trekpleister. Een museum dat de geschiedenis van de Alpen illustreert vormt een interessant onderdeel van het te bezoeken complex. Door alle aandacht die het fort vraagt, zou je bijna vergeten dat een bezoek aan de oude middeleeuwse straatjes meer dan de moeite waard is. En voor pelgrims op weg naar het zuiden loopt er vanuit Bard over een lage pas een oude Romeinse weg naar Donnas. Het veiliger maken van deze weg kan je overigens op deze route hinderen; maar ondanks de gekmankeerde routewijziging, kom

je zeker ook uit bij de wel steeds aangegeven, beroemde Romeinse boog in Donnas.

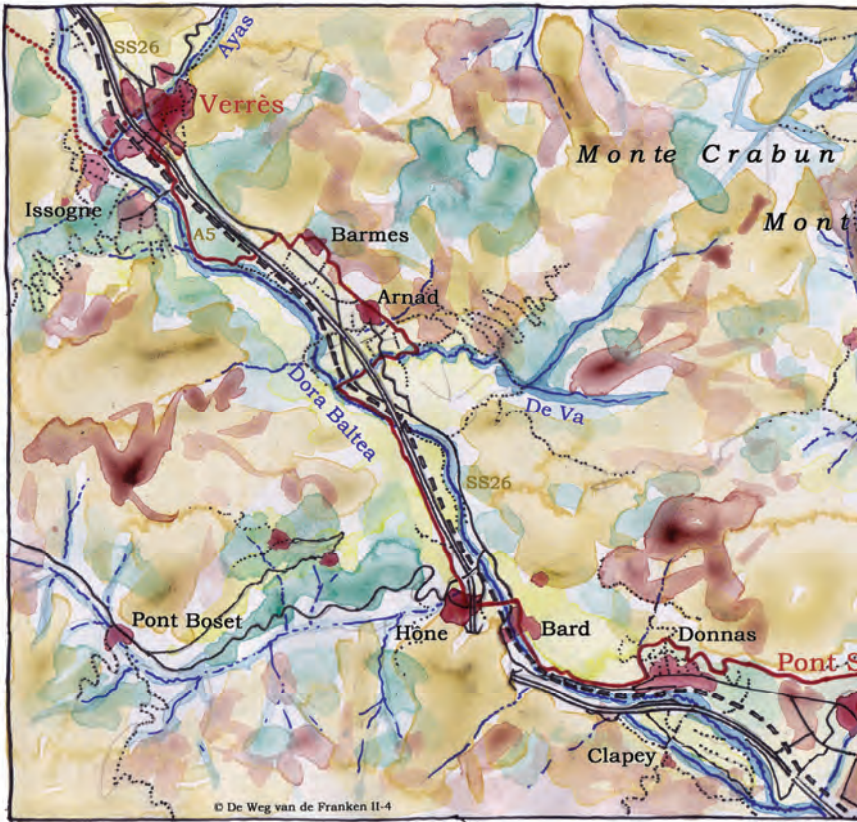
Donnas

Het is maar 221 meter van *De Weg van de Franken*, maar in Donnas kun je vlak voor je de bebouwde kom nadert, nog een stuk van de oorspronkelijk door de Romeinen aangelegde *Via delle Gallie* 'aanraken'. Samen met de restanten van de eveneens oorspronkelijke stadspoort is het een fotogeniek plekje van de eerste orde. De laatste jaren hebben restauraties en toeristische voorzieningen er voor gezorgd dat deze historische plek van waarde kan blijven. Natuurlijk komen de meeste toeristen hier per auto om even een kijkje te nemen, maar de wandelaar vanuit het hoge noorden ervaart hier een stukje van zijn of haar triomftocht. Vooral de wijze waarop de boog is gerealiseerd

Brug na Arnod

ruim vier meter breed gehouwen uit de rotsen. Nog tijdens de middeleeuwen werd de poort gesloten om de veiligheid van de bewoners te garanderen. Nu zie je de groeven die de karrenwielen hebben achtergelaten in het plaveisel. Ook is er een geres-taureerde versie van mijlpaal 36 te vinden, de afstand van 50 km tussen Donnas en Aosta.

Routebeschrijving

Deze etappebeschrijving start bij *Il Casello* om via de Rue des Alpes naar de brug over de Dora Baltea te voeren. Je gaat in deze route niet over de brug, maar volgt het pad langs de rivier. Na 1 km verlaat je dit pad om links en rechts slingerend over de snel- en spoorweg naar de SS 26 te lopen. Ga rechtsaf en na 50 m linksaf. Je blijft deze weg volgen en loopt in een ruime bocht hoger om het dorp **Barmes** heen via de aangegeven markering. In het centrum ga je op een kruispunt linksaf en verlaat je het dorp over de Frazione (buurtschapweg) Sisan. Bijna

ongemerkt loop je de bebouwing van **Arnad** binnen en blijf je de route volgen tot het 'stadhuis' bij het einde van de weg. Daar ga je linksaf en met de bocht mee volg je deze weg 300 m. Op de splitsing ga je links en volgt de Frazione Prouve tussen de bebouwing door tot je bij een lageregelegen stenen brug komt. Na de brug ga je bij een kapel met een fresco van Maria linksaf omhoog om bij het einde van deze weg rechtsaf een pad tussen muren door te kiezen. Er wordt - zoals je merkt - mede onder invloed van de Via Francigena hard gewerkt aan renovatie van deze oude wegen. Na

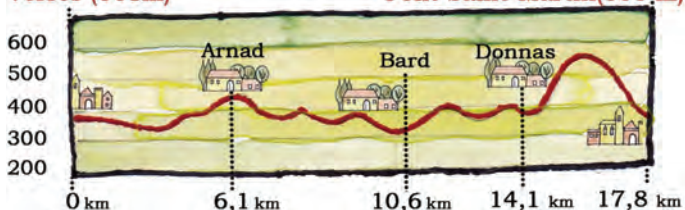
500 m passeer je het Castello Vallaise en ga je aan het einde van de weg rechtsaf. Op het kruispunt ga je linksaf en je passeert een brug over de Torrente (beek) De Va. Ga direct rechtsaf en volg de beek tot je bij een sportveld even links en direct rechtsaf gaat. Volg de route omlaag en ga onder de snelweg door en steek de SS26 over (want de tunnel staat vaak onder water!). Wellicht na een pauze, passeer je de gerestaureerde voetgangersbrug over de Dora Baltea en je gaat linksaf om de weg in zuidelijke richting te volgen. Na

een fabriekscomplex ga je rechtsaf en volg je de veldweg bijna 4 km evenwijdig aan de snelweg tot je in de bebouwing van **Hône** arriveert. Je steekt over en blijft de weg volgen tot je na 2 km bij het 'stadhuis' komt. *[Let op: bij het passeren van het poortgebouw blijf je rechtdoor gaan en laat de route*

103 rechts liggen!] Bij de Via Emile Chanoux ga je linksaf onder de snelweg door, over de spoorweg om na de voetgangersbrug over de rivier bij de SS26 uit te komen. Ga de steeg aan de overzijde in en trek door de historische kern van **Bard**. Rechts zie je het Forte di Bard. Je volgt de markeringen, maar er wordt al enkele jaren gewerkt aan een veilige doortocht. Omdat langs de SS26 lopen geen optie is, kies je bij de afsluiting voor de sterk dalende weg rechtsaf. Beneden zie je de werkzaamheden die moeten voorkomen dat dreigende vallende stukken rots de nu (2012) gesloten oude Romeinse weg onveilig kunnen maken. Je gaat niet door de spoortunnel naar de SS26 maar volgt de weg links omhoog om uiteindelijk uit te komen bij de Romeinse straat in **Donnas**. Natuurlijk sta je stil bij de uitgehouwen boog en probeer je de keien uit om te ontdekken dat de onlangs aangelegde voetgangersroute toch comfortabeler is. In de Via Principe Tommaso bewonder je authentieke huizen. Aan het einde van de straat ga je bij het kruispunt linksaf om de drukte van de SS26 (Via Roma) te ontwijken. Met een bocht lopen we iets hoger om de bebouwing van Donnas heen. Na 500 m stijgen, ga je rechtsaf en volg je de VF markering in

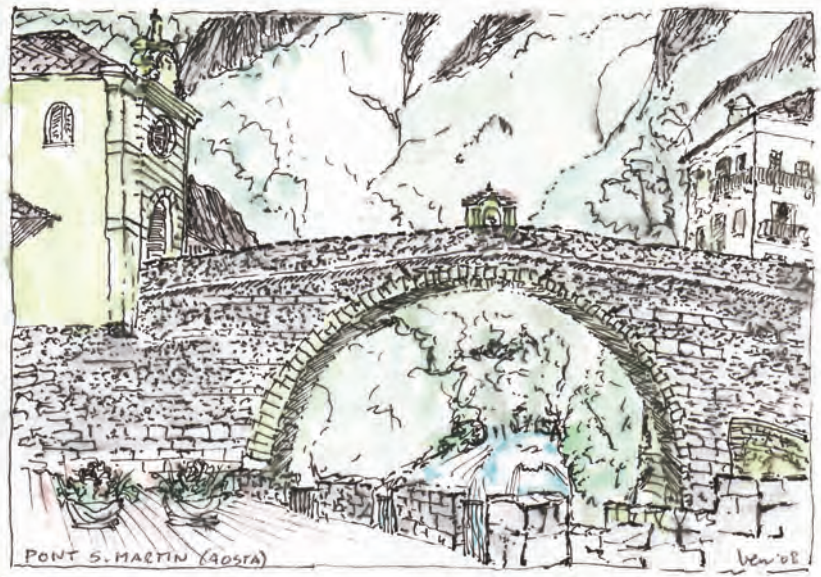
Verrès (361m)

Pont Saint-Martin(358 m)

oostelijke richting. De route 103 slingert langs de bovenzijde van de bebouwing van Donnass: eerst passeer je het buurtschap Rovary, vervolgens ga je linksaf sterk omhoog. Je kunt de (minder vermoeiende) route rechtdoor volgen, maar je kiest dan voor drukke wegen. Eenmaal boven gekomen zie je Bar-me rechts beneden liggen. De weg loopt langs wijngaarden en biedt een prachtig panorama op het dal voor je. Je passeert het

buurtschap Ronc en in de verte zie je het einddoel van deze etappe al voor je liggen. In Vignolet ga je bij een stopbord rechtsaf naar beneden via een slingerende weg. Bij het Castello ga je aan de linkerkant onder de poort door om over een pad met traptreden uit te komen bij de Romeinse brug over de rivier Lys, waar **Pont Saint-Martin** haar naam aan te danken heeft. Hier eindigt ook de beschrijving van deze etappe.

Pont Saint-Martin

Genoemd naar de twintig meter hoge Romeinse brug is Pont Saint-Martin tegenwoordig toch vooral bekend om zijn rode wijnen met het kwaliteitsmerk DOC. Maar pelgrims naar Rome lopen natuurlijk over de dertig meter brede boog over de rivier Evançon, die in ieder geval voor het begin van onze jaartelling werd gebouwd. Fraaie legendes zijn er over de brug bekend: toen de bisschop van Tours

terugkeerde van zijn bezoek aan Rome, was de plek blijkbaar niet doorwaadbaar. De duivel bood aan om zijn probleem op te lossen door in een nacht een brug te bouwen. Maar daarvoor wilde de duivel wel beschikken over de eerste ziel die de brug over zou trekken. Heel slim werd toen een hongerige hond over de stroom gelokt door een homp brood, die de woedende duivel ten einde raad in de rivier liet belanden. Ieder jaar tijdens

het carnaval wordt dit verhaal verbeeld door het verbranden van een duivelspop onder de Romeinse brug. Misschien maak je er een tekening of foto

vanaf de lager gelegen nieuwe brug, die natuurlijk beter bestand is tegen het tegenwoordige hectische verkeer dat dwars door Pont Saint-Martin raast.

Zicht op Pont Saint-Martin

ETAPPE 4

VIERDE ETAPPE IN HET KORT

+++ karakter: bijzondere en voldoende gemarkeerde

Niveau

4.:30 uur

Duur

17,8 km

Lengte

etappe over rustige paden en minder drukke wegen; in het midden zeker wandelen over de oorspronkelijke Romeinse heerweg en natuurlijk eindigen op de oude brug in Pont Saint-Martin!

horeca en winkels: er zijn onderweg nauwelijks winkels, wel enkele bars en eetgelegenheden in Bard en Donnas; neem voldoende drinken mee; in **Pont Saint-Martin** zijn er genoeg winkels en Angela Favre verwelkomt je in *Pizzeria Grigliera El Diablo*, aan de Via Resistenza 146 (Pza Stazione). **pelgrimsverblijf:** in **Hône** en **Donnas** kun je respectievelijk bij de *parrocchia S.Giorgio* ☎39 0125 803122 en *San Pietro* ☎39 0125 807032 terecht; in **Pont Saint-Martin** kun je gastvrij onderdak vinden in de

Albergo Carla aan de Via Nazionale 104 ☎39 0125 807281; realiseer je dat dit adres aan het eind van de stad - op de grens van de provincies Val d'Aoste en Piemonte - maar wel aan de route van etappe 5 ligt! Ook daar in die buurt ontvangt Angela je in het *Boccodromo*, onderdeel van het *Palazetta dello Sport* aan het *Piazza Martiri* ☎39 0125 830619 of 830611.

hotel e.a.: in **Hône**, **Bard** en **Donnas** kun je ook bij diverse *B&B's* onderdak vinden; in **Pont Saint-Martin** vind je het *Pro Loco* (VVV) aan de Via Circonvallazione 30, ☎39 380 3052446 of 0125 804843 en kun je vlak bij de pittoreske brug op het *Piazza IV Novembre* prima logeren in *Hotel Ponte Romano* ☎39 0125 804329.

De Weg van de Franken II

naast de Saint Pierre heb je een prachtig uitzicht op het landschap waar je de volgende dag door heen trekt.

Col du Grand Saint-Bernard is het letterlijke hoogtepunt van je pelgrimstocht naar Rome. Op de pashoogte aan de Zwitserse zijde bevindt zich het klooster aan de linkerkant. In het zomerseizoen staan er ook kraampjes, waar je zeker niet om de sint-bernardshonden souvenirs heen kunt. De echte grens met Italië ligt iets verder aan de oever van het bergmeer net over de pas, waar ook het bronzen beeld van de heilige Bernard staat. Omdat de Saracenen, een volk van piraten en plundersaars, in de middeleeuwen dood en verderf

zaaiden onder de reizigers die deze pas wilden passeren, wierp de nobele geestelijke Bernard van Menthon (of Montjoux) zich op als beschermer. Met zijn rotsvaste geloof wist hij er het klooster te realiseren. Sinds 1049 namen de kloosterlingen de zorg voor de reizigers, waaronder vele pelgrims, op zich. Sinds die tijd werden de beroemde honden ook gebruikt voor reddingsoperaties. Dat gebeurt nu overigens veiliger met behulp van o.a. helikopters. In het klooster bevindt zich een fraaie kapel en een waardevolle schatkamer met religieuze kunstvoorwerpen. Aan de overzijde is er een museum dat drieduizend jaar pasgeschiedenis een beeld tracht te brengen.

Handige tips

Reizen per bus of trein

In *deel II* van *De Weg van de Franken* zijn er bijna overal voldoende spoor- en busverbindingen tussen de in de routes genoemde steden. In de keuze van de beschrijving van de trajecten is voorzien dat je veiligheid voorop staat. Soms zijn er diverse, vaak persoonlijke redenen om toch een deel van de route per bus, trein of zelfs taxi af te (moeten) leggen. Dat geldt na-

tuurlijk voor de verbinding tussen bijvoorbeeld het vliegveld in Milaan en Aosta. Je koopt in Italië treinkaartjes per kilometerzone, en wanneer je de plaats noemt of liever opschrijft en toont, zal het zeker lukken het juiste kaartje te regelen. Op de grotere stations zijn er ook kaartautomaten, die je direct laten zien welke treintijden er actueel zijn. Je kunt dan pinnen of contant betalen. Ook vanuit het noorden zijn er mogelijkheden om deze reis te starten per trein om bijvoorbeeld via Basel vanuit Martigny of zelfs Orsières te starten. Een geweldige website die alle details en (on)mogelijkheden van het openbaar vervoer, zowel per bus als per trein, zichtbaar maakt, is die van de Deutsche Bundesbahn www.db.de; je kunt er ook kaarten van de af te leggen

Aanvoer Milano - Vercelli

trajecten zien en zo nodig printen. Tot Fornovo en vanaf Sarzana is de trein hét middel; de bus gebruik je voor de bergtrajecten in de Alpen (SAVDA) en Apennijnen (Autolinee TEP). Wanneer je Lucca of San Miniato als einddoel hebt, kun je makkelijk via het vliegveld in Pisa terugkeren in België of Nederland.

Poste restante

Goede ervaringen met het sturen van post (boek- en kaartmaterialen) naar een adres in Italië zijn opgedaan met de jeugdherbergen, bijvoorbeeld in Verrès en Lucca. De postadressen worden genoemd bij **Adressen**. Belangrijk is dat je de plaats waar je post naar toe stuurt bijvoorbeeld per mail op de hoogte stelt van je zending; en natuurlijk is de juiste adressering van belang, bijvoorbeeld:

POSTE RESTANTE

JANSEN Piet
Associazione Il Casello
Ostello della Gioventù
 Via Stazione 79
11029 Verrès (AO) ITALY

Overnachten

In *De Weg der Franken deel II* gaan we er van uit dat kamperen geen optie (meer) is. Enerzijds omdat er in de buurt van de route nauwelijks officiële kampeerterreinen zijn, maar ook omdat in dit Italiaanse deel er voldoende goede en goedkope (pelgrims)overnachtingsmogelijkheden zijn te vinden. Heb je vanuit Nederland wel met een tent gelopen, dan is het advies de tent (en evt. slaapmatje) na je eventuele laatste nacht op de

camping aldaar per post terug te sturen in Martigny! Wel noodzakelijk blijft een slaapzak met eventueel een lakenzak (om tussendoor te kunnen wassen in warmere perioden) en een brander om je soep, koffie of thee zelf te kunnen (blijven) maken kan ook in de rugzak blijven. Overigens zijn bij de etappebeschrijvingen steeds recent gebruikte slaappleaatsen genoemd en is bij *Adressen* een uitgebreider overzicht met voorbeelden genoemd. Men stelt het op prijs wanneer je vooraf mailt of belt, maar er zijn in rustige tijden altijd plekken voor je te vinden. Bij dit soort overnachtingen, die soms ook gratis of zeer goedkoop zijn, ben je volkomen afhankelijk van de goedheid van de bewoners onderweg. Het voordeel hiervan is dat iedere nacht weer anders is en dat je vaak leuke en gastvrije mensen ontmoet. Een nadeel is dat er ook dagen zijn dat je niet de

Massa

Casa di Accoglienza Caritas, Via Godola, ☎39 0585 792909

✉buragino@tin.it

Convento Cappucini, Piazza San Francesco 3, ☎39 0585 42181

Ostello Internazionale Turimar, Via Bondano Mare 4 [Marina di Massa], ☎39 0585 243282 ✉info@ostelloturimar.com

Pietrasanta

Casa Diocesana la Rocca, Piazza Duomo/Via della Rocca 10

☎39 0584 793093 ✉casarocca@tiscali.it

Valpromaro - Lucca

Casa del Pellegrino, Via Comunale 15 [Valpromaro], ☎39 327 6948204 ✉valpromaro@gmail.com

Ufficio regionale Lucca, Piazza Santa Maria 35 ☎39 0583 919931 ✉www.luccaturismo.it

Misericordia, Via C.Battisti 2, ☎39 0583 409546

✉info@misericordialucca.org

Ostello San Frediano, [postadres] Via della Cavallerizza 12, 55100 Lucca Italië ☎39 0583 469957 ✉info@ostellolucca.it

Convento Cappucini, Via della Chiesa Ventunesima 87

☎39 0583 341426 of 339 1118421

Primavera di Boskovic, Via Brunero Paoli 19 ☎39 0583 462357 of 340 5062328 ✉info@affittacamereprimavera.it

Altopascio

Palestra Comunale, Via Marconi [melden bij] **Foresteria degli Ospitalieri**, Via Casali, ☎39 0583 216525 of 216280

✉turismo@comune.altopascio.com

Ponte A Cappiano

Ostello Ponte dei Medici, Viale Cristoforo Colombo 237,

☎39 0571 297831 ✉pontemedici@ponteverde.it

Fucecchio

Abbazia di San Salvatore, Piazza Garibaldi 1, ☎39 0571 20025

Il Poggio, Viale Bruno Buozzi 14 ☎39 346 6964368

✉info@affittacamereilpoggio.it

San Miniato Basso

Misericordia di San Miniato Basso, Piazza Vincenzo Cuoco 9,

☎39 0571 419455 of 339 8723682 ✉mario.giugno@libero.it

Albergo Elio, Via Tosco Romagnola Est 485, ☎39 0571 42010

✉info@albergoelio.it

San Miniato Alto

Pro Loco, Corso Garibaldi 2, ☎39 0571 42233

✉prolocosanminiato@virgilio.it

Convento San Francesco, Piazza San Francesco 1, ☎39 0571 43051

Casa Romagnoli, Via P.Maioli 79, ☎39 0571 42454

✉casaromagnoli@virgilio.it

Inhoud

- 5 Voettocht of pelgrimstocht?
- 6 Een stukje geschiedenis...
- 8 Hoe deze gids te gebruiken?
- 10 Over etappes in het kort

- 12 1. **Tweeduizend meter afzakken** [GrSt-Bernhardpas - Aosta] 28.4 km
- 18 2. **Door het dal van de Dora Baltea** [Aosta - Châtillon] 28.1 km
- 23 3. **Eerst oost dan zuid** [Châtillon - Verrès] 21.2 km
- 28 4. **Over de oude Cassia** [Verrès - Pont St.Martin] 17.8 km
- 34 5. **De bergen verlaten** [Pont St.Martin - Ivrea] 19.7 km
- 39 6. **Langs oude kerkjes en monumenten** [Ivrea - Cavaglià] 21.8 km
- 45 7. **Heuvelloos over de akkers?** [Cavaglià - Vercelli] 36.8 km
- 52 8. **Over dijken van de Fiume Sesia** [Vercelli - Robbio] 17.2 km
- 56 9. **Langs rijstvelden naar de abdij** [Robbio - Mortara] 14.6 km
- 61 10. **Over het platte land** [Mortara - Gropello Cairoli] 26.1 km
- 66 11. **Door de vallei van de Ticino** [Gropello Cairoli - Pavia] 16.4 km
- 71 12. **Eerste blik op de Po** [Pavia - Santa Cristina] 24.7 km
- 76 13. **In het spoor van Sigeric?** [Sta.Cristina - Orio Litta/Senna] 20.2 km
- 80 14. **Schipper mag ik overvaren?** [Orio Litta/Senna - Piacenza] 22.8 km
- 85 15. **Vele riviertjes kruisen** [Piacenza - Fiorenzuola] 26.8 km
- 89 16. **De Via Emilia ontwijken** [Fiorenzuola - Fidenza] 16.8 km
- 93 17. **Naar het dal van de Taro** [Fidenza - Forno di Taro] 31.8 km
- 99 18. **Door de Apennijnen** [Forno di Taro - Berceto] 29.8 km
- 105 19. **Over de Passo della Cisa** [Berceto - Pontremoli] 27.7 km
- 110 20. **Het dal van de Magra** [Pontremoli - Aulla] 24.1 km
- 114 21. **Zeelucht snuiven?** [Aulla - Sarzana] 16.3 km
- 118 22. **Langs de witte bergen** [Sarzana - Pietrasanta] 34.8 km
- 124 23. **Achter de Monte Prati** [Pietrasanta - Lucca] 31.9 km
- 130 24. **Naar de stad van de Tau** [Lucca - Altopascio] 16.1 km
- 134 25. **Op naar deel III !** [Altopascio - San Miniato Basso] 19.9 km

- 139 Geen valse start?
- 142 Handige tips
- 145 Eten en drinken
- 146 Italiaans
- 149 Adressen
- 155 Colofon
- 156 Literatuur

